

СТАН ПРОФСПІЛОК В УКРАЇНІ У 2026 РОЦІ: ФОРМА Є, АЛЕ ЧИ Є ЗАХИСТ?

ПРОБЛЕМА
У ПРОФСПІЛКАХ?

ПРОБЛЕМА
У ЗАКОНАХ?

СИСТЕМНА КРИЗА ПРОФСПІЛКОВОГО РУХУ

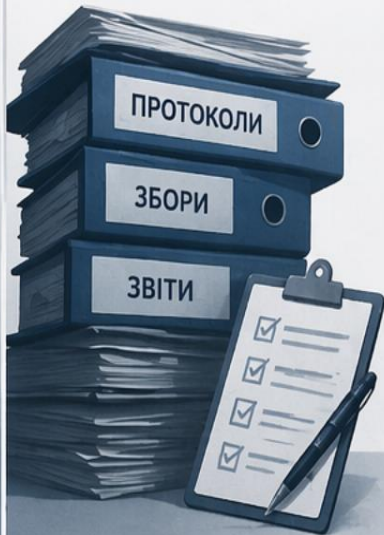
1 НИЗЬКИЙ РІВЕНЬ ДОВІРИ

Люди не вірять, що профспілка здатна їх захистити.

2 ФОРМАЛІЗАЦІЯ І БЮРОКРАТИЗАЦІЯ

Протоколи, збори, звіти – але мінімум реальних дій у конфліктах.

3 ВІДСУТНІСТЬ ІНСТРУМЕНТІВ ВПЛИВУ

Без можливості тиску переговори без сили – це прохання, а не захист інтересів.

4 ОБМЕЖЕННЯ НА СТРАЙКИ ТА ПРОТЕСТИ

Колективна дія ускладнена процедурами і тиском, стає майже недосяжною.

5 ПАРАДОКС

Профспілки є, але механізму захисту фактично немає.

Поки ми чесно не визнаємо цю кризу, будь-які розмови про розвиток залишаться лише словами.

ПОТРІБНА ЗМІНА ЗАКОНОДАВСТВА

Сьогоднішнє правове поле в Україні обмежує будь-яку реальну боротьбу працівників.
Це потрібно називати прямо.

У ЧОМУ ПРОБЛЕМА?

1 Складність організації страйків

Процедури забюрократизовані, легальний страйк майже неможливий.

Право на страйк є на папері, але не працює як інструмент тиску.

2 Тиск на профспілкову діяльність

Активістів звільняють, переводять, ізолюють.

Роботодавці користуються слабкістю механізмів захисту і розуміють: ризики мінімальні.

Будь-яка спроба організації – карається.

3 Прогалини в трудовому законодавстві

Нові форми зайнятості – платформи, фриланс, гіг-економіка – випали з правового поля.

Мільйони людей працюють без реального захисту, і профспілки не можуть їх повноцінно представляти.

ЩО ПОТРІБНО ЗМІНИТИ?

1 Спрощення процедур колективних дій

Страйк має бути реальним інструментом, а не бюрократичним квестом.

Швидкість і можливість дії – ключ до будь-якого тиску.

2 Реальні гарантії захисту профспілкових активістів

Не декларації, а механізми: автоматичне поновлення на роботі, жорсткі санкції для роботодавців, персональна відповідальність керівництва.

Ризик для активіста має бути меншим, ніж ризик для роботодавця, який порушує закон.

3 Розширення прав на переговори

Профспілки повинні мати можливість представляти не лише формально оформлених працівників, а й тих, хто працює в нових форматах.

Інакше значна частина робочої сили залишається поза будь-яким впливом.

КРИТИЧНИЙ РИЗИК

Закон сам по собі нічого не змінює.

Можна написати ідеальні норми – але якщо немає сильних профспілок, які готові їх відстоювати, вони залишаться мертвими літерами.

Україна це вже проходила.

ВИСНОВОК

Зміна законодавства – необхідна.

Без неї профспілки обмежені.

Але це лише інструмент.

Якщо немає сили, яка цим інструментом користується – він не працює.

ТОМУ КЛЮЧОВЕ ПИТАННЯ НЕ «ЩО НАПИСАНО В ЗАКОНІ», А «ХТО ЗДАТЕН ЗМУСИТИ ЦЕЙ ЗАКОН ПРАЦЮВАТИ»

ГОЛОВНЕ ПРОТИРІЧЧЯ

МИ ВПИРАЄМОСЬ У СИСТЕМНУ ПАСТКУ.

З ОДНОГО БОКУ

СЛАБКІ ПРОФСПІЛКИ НЕ МОЖУТЬ ВИБОРТИ СИЛЬНИЙ ЗАКОН.

У них немає достатнього тиску, ресурсу і політичної ваги, щоб змусити державу змінювати правила гри.

У РЕЗУЛЬТАТІ ВИНИКАЄ ЗАМКНЕНЕ КОЛО:

З ІНШОГО БОКУ

СЛАБКИЙ ЗАКОН НЕ ДОЗВОЛЯЄ СТВОРИТИ СИЛЬНІ ПРОФСПІЛКИ.

Він обмежує страйки, не захищає активістів і залишає роботодавцю простір для тиску та маніпуляцій.

КОМУ ЦЕ ВИГІДНО?

РОБОТОДАВЦЮ – ОДНОЗНАЧНО.

Слабкі профспілки означають:

- 💰 дешева робоча сила
- 👥 відсутність конфліктів
- ⚙️ контрольоване середовище

А ОТ ДЕРЖАВІ – НІ.

Бо в довгостроковій перспективі це означає:

- ⚠️ соціальну напругу
- ⚠️ недовіру до інституцій
- ⚠️ тінізацію економіки
- ⚠️ втрату людського капіталу

❗ Слабкі профспілки – це не “стабільність”. Це відкладений конфлікт.

Вийти з цього кола можна лише через одночасний тиск у двох напрямках:

ЗНИЗУ – ЧЕРЕЗ ПОСИЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ПРАЦІВНИКІВ

І ЗВЕРХУ – ЧЕРЕЗ ЗМІНУ ПРАВИЛ ГРИ

Якщо рухатися тільки в одному напрямку – система буде відтворювати саму себе.

І САМЕ ТОМУ ПИТАННЯ СТОЇТЬ НЕ “ЩО ВАЖЛИВІШЕ – ПРОФСПІЛКИ ЧИ ЗАКОН”, А “ЯК ЗЛАМАТИ ЇХНЮ ВЗАЄМНУ СЛАБКІСТЬ ОДНОЧАСНО”.

ПОДВІЙНА СТРАТЕГІЯ

Якщо є замкнене коло — його не можна розірвати одним інструментом.
Потрібна подвійна стратегія, яка працює одночасно в двох площинах.

1 ПАРАЛЕЛЬНА МОДЕРНІЗАЦІЯ І ТИСК НА ЗАКОНОДАВЦІВ

Не «спочатку реформи, потім закон» і не навпаки. Ці процеси мають іти синхронно.

Поки профспілки змінюються зсередини — вони вже повинні формувати політичний тиск:

- ✓ через публічність
- ✓ коаліції
- ✓ роботу з депутатами
- ✓ міжнародні зв'язки

Закон не дарують — його виборюють.

2 ПОБУДОВА “БОЙОВИХ” ПРОФСПІЛОК

Не декоративних структур і не клубів за інтересами.

“Бойова” профспілка — це:

організація, яка здатна швидко мобілізувати людей

вести конфлікт

і доводити справи до результату — через переговори або через тиск

Саме такі структури створюють реальну вагу в переговорах.

3 ФОРМУВАННЯ ЗАПИТУ ЗНИЗУ

Без масового запиту жоден політик не буде ризикувати і змінювати правила.

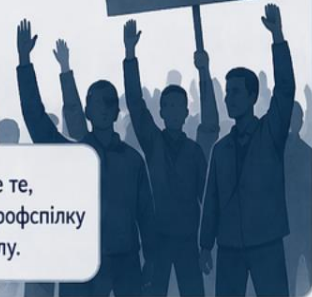
Працівники повинні не просто «підтримувати», а вимагати:

- ✓ захисту
- ✓ права на дію
- ✓ реальних гарантій

Запит знизу — це те, що перетворює профспілку з організації в силу.

НАШІ ПРАВА —
НАШЕ МАЙБУТНЄ!

ВИСНОВОК

Подвійна стратегія — це не теорія.
Це єдиний практичний вихід.

Сильні профспілки створюють тиск

Тиск змінює закон

Новий закон розширює можливості для ще сильніших профспілок

Так розривається замкнене коло.

Інакше — система просто відтворюватиме свою слабкість знову і знову.

ПРАКТИЧНІ КРОКИ

Стратегія нічого не варта без реалізації. Питання завжди впирається в конкретні дії.

1 СТВОРЕННЯ НЕЗАЛЕЖНИХ ПРОФСПІЛКОВИХ ОСЕРЕДКІВ

- Не чекати “зверху”, не заходити в мертві структури.
- Осередок створюється там, де є конфлікт або потенціал до нього: підприємство, лікарня, IT-команда, логістика.
- Ключове — незалежність від адміністрації і реальна участь людей.
- Малий, але активний осередок завжди ефективніший за велику, але пасивну організацію.

2 ЮРИДИЧНИЙ СУПРОВІД ТРУДОВИХ КОНФЛІКТІВ

- Кожен виграний кейс — це не прость допомога людині. Це сигнал іншим працівникам і роботодавцю: тут є сила.
- Потрібна системна робота: аналіз договорів, супровід звільнень, суди, колективні спори.
- Право — це інструмент. Його потрібно використовувати агресивно і послідовно.

3 КАМΠΑНІЇ ТИСКУ

- Без публічності більшість конфліктів “гаситься” кулуарно.
- Тому: медіа, соціальні мережі, міжнародні профспілки, правозахисні організації.
- Роботодавець повинен розуміти: конфлікт вийде за межі підприємства і стане репутаційною проблемою.
- Тиск має бути багаторівневим — юридичним, публічним і міжнародним.

4 ОСВІТА ПРАЦІВНИКІВ

- Найслабше місце — незнання своїх прав.
- Люди часто не борються не тому, що бояться, а тому що не розуміють, як саме діяти.
- Потрібні прості і системні формати: лекції, інструкції, кейси, розбір типових ситуацій.
- Освічений працівник — це потенційний організатор, а не пасивний виконавець.

ВИСНОВОК

Сильні профспілки не виникають через заяви чи реформи. Вони будуються через конфлікти, кейси і постійну роботу з людьми.

Кожен осередок

кожна виграна справа

кожна кампанія

це елемент сили

І саме з таких елементів формується те, що потім здатне змінювати правила гри.

ВИСНОВОК: ЖОРСТКА ПОЗИЦІЯ

Питання “модернізація чи закон” — саме по собі хибне.
Це зручна підміна, яка відводить від головного.

Справжнє питання звучить інакше:
ЧИ ГОТОВІ ПРОФСПІЛКИ ЗНОВУ СТАТИ ІНСТРУМЕНТОМ БОРОТЬБИ?

НЕ ПЕРЕГОВОРНИМ ДОДАТКОМ
ДО РОБОТОДАВЦЯ.

НЕ БЮРОКРАТИЧНОЮ
СТРУКТУРОЮ.

А СИЛОЮ, ЯКА ЗДАТНА
КОНФЛІКТУВАТИ І ЗМІНЮВАТИ БАЛАНС.

**БЕЗ КОНФЛІКТУ —
НЕМАЄ ПРАВ.**

Будь-яке право в історії —
це результат тиску, а не доброї волі.

**БЕЗ СИЛИ —
НЕМАЄ ЗАКОНУ.**

Закон не працює там,
де його ніхто не здатен захистити.

**ВСЕ ІНШЕ —
ІМІТАЦІЯ.**

Звіти, круглі столи, “соціальний діалог”
без результату — це лише форма без змісту.

**АБО ПРОФСПІЛКИ ПОВЕРТАЮТЬСЯ ДО СВОЄЇ СУТІ,
АБО ВОНИ ОСТАТОЧНО ВТРАЧАЮТЬ
СЕНС ІСНУВАННЯ.**

ДЯКУЮ ЗА УВАГУ!

